

«Canet de Mar és vostra llar»

El turisme en el Canet dels anys 60's

Joaquim Pera i Isern

«**C**anet de Mar és vostra llar» va ser una icona publicitària del nostre poble que va causar furor ara fa quaranta anys; un moment en que Canet estava immers en plena febrada del turisme, però... va ser realment Canet una població turística cinquanta anys enre-re? tal vegada la resposta més adient fora: «Canet va intentar ser una població turística i no se'n va sortir». Avui en dia d'aquell turisme no n'ha quedat res més que el seu record en molts canetencs. Aquest escrit està inspirat en vivències personals vinculades al turisme, uns apunts que no volen ser exhaustius de tot el que va representar el fenomen

turístic pel Canet dels anys 60's., sinó que es tracta d'una primera reflexió a compartir amb tots aquells que en guarden encara el record.

A la comarca del Maresme nord -l'antiga Marina de la Selva, com l'anomenava en Josep M. Pons Guri-, el turisme ha estat un fenomen social i econòmic de primera magnitud a partir de la segona meitat del segle XX, i per algunes poblacions del nostre entorn com Calella, Pineda, Santa

S u s a n n a , Malgrat i Blanes, continua sent, encara avui, el seu principal motor econòmic.

Malauradament però, no és el cas de Canet. El poble va participar activament en el boom turístic

dels primers anys, juntament amb les poblacions citades anteriorment, però aquesta indústria turística no va tenir continuïtat al nostre poble, tot i disposar d'algunes condicions bàsiques que ho feien possible: la platja de Canet és de primera categoria i constitueix un actiu prou potent, i amb suficient capacitat de reclam, per haver consolidat un turisme de «sol i platja» que és del que estem parlant. També disposàvem en aquell temps de gent amb empenta, com seguidament veurem; uns empresaris que, encara que novells i sense formació específica en aquest camp, es van aventurar en aquest negoci arriscant els seus patrimonis, un negoci incert tanmateix com tots els negocis que comencen. Inicialment l'Ajuntament va tractar al nou sector emergent amb una política de «deixar fer» ja que no li comportava excessives despeses i a canvi n'obtenia uns bons ingressos. Com a

Al càmping Victòria de finals dels 60's encara s'hi podia veure alguna tenda de campanya. Al fons la majestàtica estampa d'un Hotel Carlos acabat d'estrenar sobre la vinya de la Creueta.

Càmping El Carro, amb els arbres acabats de plantar i les primeres tendes de campanya; al fons, darrera la masia, s'hi poden veure encara els plàtans centenaris de la carretera nacional que van desaparèixer quan aquesta es va eixamplar.

Una parcel·la de platja reservada als hostes de l'Hostal Brugarola, a la zona de la Riera Petita.

anècdota podem apuntar que l'any 1966 l'honor de ser el pendentista de la processó de Sant Pere va recaure en el Delegado Provincial del Ministerio de Información y Turismo, i on es declara que «*Canet entiende perfectamente que el turismo es el hecho social mas remarcable de la vida de hoy*». La situació és va estancar a finals d'aquesta dècada i davant la necessitat d'inversió pública que requeria el sector, els poders fàctics que controlaven la Casa de la Vila no van respondre com calia i van acabar apostant definitivament per la indústria tèxtil com el motor econòmic del poble; amb aquest plantejament les infraestructures bàsiques que necessitava el turisme per seguir endavant no van arribar a l'hora que tenien que arribar: l'aigua de

bàsic poca cosa podíem fer des de Canet per portar turistes al poble. Els empresaris que havien començat no van voler arriscar més diners en reformes i adequacions dels seus establiments i, com a tot sector on no s'inverteix capital per modernitzar i actualitzar les instal·lacions, els negocis es van anar esllanguint i tancant. També la construcció de La Rodalera, la desgràcia urbanística més infame de tota la història de Canet, va suposar una inflexió en el model de poble que s'estava dissenyant; clarament s'havia apostat per un «turisme» estable i familiar de cap de setmana. En el seu moment recordo haver sentit alguns arguments contraris a la implantació del turisme a Canet (a més del dèficit d'aigua i de la manca d'una façana marítima urbanitzada,

ja citats), tals com: «*L'orografia del poble de Canet, encaixada en una vall, impossibilita la construcció de complexes hotelers*»; aquest és un argument fals, Canet disposava de sòl suficient per fer possible un creixement del sector, just al lloc on van aparèixer els càmtings. També és va argumentar que no hi havia clients per a tothom; també és fals, doncs bona part dels complexes hotelers del Maresme nord, llevat de Calella, són dels anys 80's i han funcionat perfectament fins ara.

Referint-se a la moralitat de l'època també va pesar el plantejament reaccionari que deia «*el turisme no porta res de bo*» (tret dels diners, és clar), un argument que deuria pesar en la societat canetenca de la preglobalització i que ara veiem era erroni. Com a aspectes positius voldria destacar-ne un que fins fa pocs anys s'havia mantingut; em refereixo al de la conservació de l'entorn del poble, però fins i tot aquest valor l'anem perdent cada dia, allà on hi s'haurien d'haver fet els hotels ara s'han urbanitzat amb pisos per encabir l'onada de nouvinguts que ha escollit Canet com a primera o segona residència.

Hotels, hostals, pensions i residències.

La presència d'aquests establiments són els que permeten valorar si un poble és o no és turístic. En aquest recull no inclourem els bars i restaurants; doncs, tot i ser establiments d'hostaleria que també van participar del negoci, tenen una dinàmica pròpia, diferent a la dels negocis turístics de temporada.

En el Canet de la postguerra van ser escassos els establiments orientats al turisme, entre altres coses perquè el turisme gairebé no existia. La Residència Piñol, depenent del Movimiento, o els establiments de la carretera com: El Farolito, i uns anys més tard l'Hostal Sant Roc (que va tenir altres noms al llarg dels anys com Hostal Mari-Tere o Can Quimet), o la Pensió Tenas del carrer de l'Abell, van ser els únics llocs on podien venir forasters a passar uns dies. La Fonda Carqués (al carrer Vall), malgrat el seu nom, era inicialment una reconeguda casa de menjars, un establiment que posteriorment es va remodelar i transformar en l'Hotel Carqués, aquest ja orientat plenament al turisme.

El turisme estranger a Canet va començar a despuntar a començaments dels anys 60's; poblacions com Calella havien començat a veure l'arribada dels primers turistes una dècada abans. Potser agafant

com a model el poble veí, alguns canetencs emprenedors decidiren provar sort en aquest sector.

Un dels primers establiments turístics d'inicis dels 60's va ser la Pensión Rex, una casa del Carrer Ample habilitada a precari per a rebre turistes; aquest establiment va obrir tan sols un parell de temporades, doncs el seu gerent, en Carlos Richter -un empresari turístic d'origen alemany-, preveient un augment en el negoci del turisme, va decidir traslladar-se a un lloc més espaiós: la desapareguda Torre Manén del carrer Castanyer, una antiga casa senyorial canetenca remodelada i convertida en hotel. Aquest va ser el primer Hotel Carlos, que va agafar el nom del seu promotor, però l'edifici era antic i disposava de poques habitacions. Després d'unes quantes temporades en Carlos va decidir construir un hotel de nova planta als afores del poble, al veïnat de la Creueta;

aquest segon Hotel Carlos, que ha tancat fa un parell de temporades, és l'hotel de més capacitat que hi ha hagut a Canet. Poc temps abans en Josep Boher havia construït l'Hotel Rocatel, situat també als afores del poble, a l'actual Avinguda Maresme, una zona que en aquells anys eren horts sense urbanitzar. Dins del poble també sorgiren alguns establiments hotelers de nova planta com l'Hotel Magnolia (al carrer de la Santís-

sima Trinitat) i l'Hotel Ondina (al carrer Vall, posteriorment reconvertit en la Fonda Bon Estar). En aquells moments inicials va aparèixer també un fenomen nou i imprevist «l'overbooking» de llits hotelers, hi havia moments de la temporada que els hotels quedaven plens i calia hostatjar a turistes nouvinguts; per solventar la urgència algunes cases particulars llogaven llits turístics. Davant la falta d'hotels, una variant d'aquesta modalitat havia estat la de llogar habitacions per a turistes, amb dret a cuina, a les cases particulars.

Personalment tinc un record de quan tenia tres o quatre anys d'haver vist un matrimoni francès amb un fill petit, vivint unes setmanes d'estiu a casa de la meua àvia, mentre els habitants de la casa, l'àvia i la tia, s'encabien a una habitació intentant no coincidir amb els hostes estrangers (sort que els francesos tenien uns horaris gastronòmics diferents), fins i tot en aquestes condicions aquells turistes van repetir un parell d'estius. Em consta que a Canet hi havia algunes cases particulars adaptades amb aquesta solució primitiva per encabir el turisme incipient. Com deia, l'arribada de turistes apuntava bones perspectives a començaments dels anys 60's, aquest va ser el motiu que molts canetencs s'aventuressin en aquest negoci; d'aquesta època recordo altres hotels familiars com: El Xaloc (a la Riera); el Maricel (davant el Motel, i ara reconvertit en geriàtric); també el mateix Motel, anomenat oficialment Hotel Ancora i Corona; Les Palmes (a la Creueta); posada Las Dos Palmeras (a la Carretera

Primer Hotel Carlos a la Torre Manén (avui plaça dels Americanos). Inicis anys 60's

Les Palmes va ser un establiment hotelier de curta vida, i que ara tindria una bona acollida com a hotelet per a un públic selecte. Posteriorment va ser La Graella.

Celler la Trinca, any 1971 (foto Planchart)

davant de les botxes, sobre el bar Las Pipas); la Pensió Canet (a cala Bianga); l'Hostal Oro; la primera Fonda Bon Estar (ubicada al carrer Ample núm.22); a destacar l'Hostal Brugarola (a la riera de la Torre) i can Torrent, aquests darrers van aguantar fins als anys 80's avançats; també va ser important en el sector turístic l'Hotel Mar Blau dels Planet, un establiment que es va anar expansionant per la Caldeta i que ha tancat ara fa un parell d'anys com a hotel. A la zona de l'Avinguda Maresme s'hi aixecaren també l'Hotel Sant Roc, la Residència Miramar (ara geriàtrics) i els Apartaments Crawl. Un altre establiment que, malgrat trobar-se en terme de Sant Pol, tenia alguna vinculació amb Canet

fou un petit hotel sorgit des del no res davant la platja de can Seculí, a la zona del Farell, tocant a la Torre Martina i que des de fa unes dècades es troba en ruïnes. Un altre tipus d'establiment hotelier important en nombre a Canet van ser les residències, d'aquestes recordo a: Las Golondrinas (al carrer de Sant Antoni); Can Jaus (al carrer Xaró Baix); Las Vegas d'en Ripoll (a la Riera); la dels Coll (can Mataporcs a la Caldeta); la de can Có (amb entrada pel Torrent dels Lledoners) i la que regentava la senyora del metge Prat (a la carretera).

Tampoc podia oblidar en aquesta relació de residències la que va construir la meva família, i per tant de la que en tinc el record més present;

era un immoble de dos pisos situat a la Carretera que disposava de vint llits repartits en deu habitacions, totes amb bany incorporat. Els estius de la meva infància van transcorre dins aquell edifici, recordo sobretot «l'olor de turista» que feien les habitacions, un efluvi

difícil de descriure amb paraules: una barreja entre fum de tabac ros amb mantega i unes notes de Piz-Buin (un bronzejador alemany).

Majoritàriament les residències eren negocis regentats per famílies canetenques, el nombre d'habitacions no anava més enllà de la vintena i la majoria no disposava de servei de restaurant, un fet que obligava als clients a anar a fer els àpats en els hotels de la població que prèviament s'havien concertat. Tenir un establiment d'hostaleria era un negoci sacrificat que lligava molt, mai no hi havia festes; també fora de temporada el manteniment i la pintura eren tasques ineludibles que calia assumir. Finalment la prometedora Residència de la família, va passar a ser un més dels blocs de pisos de la carretera, un destí inevitable com tantes altres del seu temps.

Sobre els campings

Els càmpings foren una altra de les ofertes turístiques d'aquells anys, una modalitat de turisme que a Canet va tenir força ressò, doncs en aquest negoci els rendiments eren relativament alts amb una mínima inversió. Això va afectar bona part de les hortes canetenques més properes

Carrer Ample anys 60's. Als estius ens visitaven també uns gitanos transhumants que animaven als turistes amb concerts de «manubio»

a la carretera, i per tant al mar i a la platja; els pagesos que explotaven aquelles hortes, animats moltes vegades pels fills, penjaren les aixades i liquidaren els matxos per dedicar-se al nou conreu: el turisme. Per la banda de Sant Pol trobàvem: La Llave (a l'antiga horta de can Perussa), el Costa Dorada (a l'horta dels Salvà de can Manén), El Globo Rojo (a l'antiga horta de can Beia) i més enllà encara el Kanguro, ja en terme de Sant Pol però vinculat a Canet. Per la banda d'Arenys tenim el Victòria (a l'horta del mas Burri) i El Carro; a més dels de can Marcos, la Estrella, El Carlitos i el Toro Azul que malgrat estar en terme d'Arenys els propietaris i els campistes és relacionaven força amb Canet.

L'evolució d'aquests càmpings va ser força singular, pensats originalment com a establiments turístics actius durant la temporada d'estiu, i per tant orientats sobretot al turisme nòmada, majoritàriament estranger (al nostre país la modalitat del càmping era gairebé desconeguda); a partir dels anys 70's van anar evolucionant cap a segones residències de gent barcelonina amb un poder adquisitiu més limitat; això va comportar, a mida que passaren els anys, que els càmpings estiguessin oberts tot l'any, tret

d'alguna excepció. Els primers espais d'acampada, destinats a les tendes de campanya i rulots, es convertiren aviat en sofisticades parcel·les amb tota mena de comoditats: corrent elèctrica, cuina i menjador, on no hi faltava la televisió i el sofà. Tot i que els càmpings tendeixen a l'autosuficiència més bàsica, oferint serveis de bar, restaurant i supermercat; la manca d'alguns serveis va fer que Canet fos una extensió de la parcel·la; la presència de campistes fent cua a les parades de Plaça per proveir-se de carn per a les barbacoes era (i encara és) un clàssic; una presència delatada per l'uniforme del campista: l'inefable xandall. Bona part dels campistes «fixes» després de trenta anys s'han adaptat al poble com uns canetencs més, i alguns ja han canviat el tendal per la coberta de teula.

Les places destinades al clàssic turista passavolant anaren perdent posicions a favor del mòdul prefabricat estable i fixat a la parcel·la. Encara avui el Càmping Victòria o La Llave, fins fa uns mesos, són dos exemples vivents d'aquest «turisme». En realitat els usuaris dels càmpings d'aquestes característiques no fan turisme, el càmping és gairebé una filosofia de vida i econòmicament més sostenible que una hipoteca.

Locals d'ambient turístic

Tornant al turisme autèntic no podíem deixar passar per alt en aquesta relació als establiments d'esbarjo per a turistes que van obrir-se a Canet durant els anys 60's; uns locals que orientaven el seu negoci a donar ambient al turisme. Els turistes estrangers quan acabaven la sessió de platja i havent sopat, sortien a deambular (que no passejar) pels carrers de Canet en busca d'ambient. En primer lloc cal referir-se a les discoteques, o seguint l'argot de l'època les boïtes o night-clubs; a Canet en sorgiren algunes, totes amb instal·lacions molt precàries però suficients per l'època: La Mina situada en els baixos de can Buch, al carrer de l'Església i El Celler del carrer Bonaire, foren els dos establiments més emblemàtics del ram, molt nostrats pels que avui ronden la seixantena, i no tant apreciats pels soferts veïns que hagueren de suportar gresques antològiques en els seus entorns immediats. També cal recordar a dos night-club de curta vida: Les Anelles, ubicat on posteriorment s'obrirà el famós Pub del Bar Unió; i l'altre obert dins les entranyes del turó de can Viader (la Rodalera), amb entrada pel carrer de l'Estació, aquest s'anomenava La Cueva, una

cova que vint anys abans, durant la Guerra Civil, havia estat un dels refugis antiaeris de Canet. Dins d'aquests locals musicals quatre bombetes de colors i un ambient fosc és barrejaven amb les «canciones del verano»; uns altres on els nadius més políglotes, tot remenant un combinat alcohòlic de garrifa, intencionalment comunicant-se amb teutones de pota rossa. També va tenir el seu moment de glòria l'incombustible local El Patio, abans de ser puti-club; aquest era el «tablao» de Canet on el nostre «bailaor» oficial, el malograt Amadeu, de nom artístic Pepe Reyes el Gitanet, va treballar-hi algunes temporades a les nits d'estiu, tot tornant de vendre roba pels mercats amb la Tia Soledat. En un extrem del càmping El Globo Rojo s'hi va construir una instal·lació a l'aire lliure destinada a fer-hi representacions folklòriques d'estiu; l'anomenat oficialment Amfiteatre del Maresme, va acollir alguns festivals de música i dansa a la segona meitat dels 60's, i és on a l'any 1971 s'hi va fer el primer festival de les Sis Hores de Cançó Catalana. A la zona de la Creueta va sorgir un ambiciós projecte lúdic orientat al turisme: La Graella, un restaurant vinculat a unes pistes de tennis que a les nits d'estiu ofería espectacles musicals i pista de ball a l'aire lliure, una innovadora proposta nocturna, antecedent de les actuals carpes musicals. Igualment podem destacar en aquest apartat dos locals dels anomenats típics (a la catalana) la famosa bodega La Viña, a la Caldeta, que els turistes van rebatejar amb el

nom més fàcil de Papá Josep; aquesta bodega va ser coneguda a mitja Europa, on venien recomanats fins i tot turistes hostatjats en altres poblacions. Els raïms conreats a les vinyes de can Mata porcs per en Josep Coll i els seus fills van aconseguir uns vins dolços insuperables; de tots ells el «Miss Canet», una mistela de culte, que era servida en porró, va ser l'estrella de la carta durant dues

décades, fent rodar el cap a més d'un recalitrant bevedor de cervesa. També més endavant el Celler La Trinca, al Carrer Nou, inspirat en l'anterior, va fer les seves campanyes turístiques. A un altre nivell, la bodega l'Arc de ca l'Oliver, a la Riera, va ser una escala més en la ruta de vins del turisme canetenc.

Que n'ha quedat del turisme a Canet?

Res, desgraciadament no n'ha quedat res. En termes generals i amb la perspectiva dels anys podem afirmar que el turisme a Canet va ser un negoci ruïnós; tret de poques excepcions, en prou feines els empresaris van poder rescatar la inversió feta inicialment. L'empenta dels anys 60's va començar a desinflar-se a inicis dels 70's, els motius: la primera crisi econòmica, la poca experiència general dels canetencs en el negoci turístic i el desànim; sobretot aquest darrer, fomen-

Terrassa de l'Hotel Magnòlia, anys 60's.

tat per la manca de suport de l'administració local; en aquest mateix sentit també va contribuir al declivi l'empenta decidida d'altres poblacions veïnes que aviat crearen una competència insalvable. Els darrers en caure han estat l'Hotel Carlos i l'Hotel Mar Blau que fa dues temporades han baixat la persiana; el Rocatel sembla que encara va obrint cada estiu. Tret dels geriàtrics esmentats que òbviament no els considerarem establiments turístics, dins el poble ens queda tan sols la Pensió Mitus, un establiment familiar força ben plantejat que fa vint anys que brega en aquest sector i que ens ha solucionat més d'un compromís. Ara més que mai, l'eslògan turístic d'aquells anys «Canet de Mar és vostra llar» ha agafat més sentit que mai; jo en faria una nova reedició per enganxar novament als vidres dels cotxes a veure si encara ve més gent a viure a Canet.

JOAQUIM PERA I ISERN